

Świetlica.

Co to jest świetlica? Jest to „dom dziecinny“ — warsztat pracy dziecka, jego klub. Świetlica przedstawia sobą duży i ładny lokal, czysty, światły i ciepły, w którym są osobne pokoje do uczenia się, do różnych innych zajęć, do gier i zabaw. Kto ma w domu dla swego dziecka osobny pokój, dużo zabawek i trzyma do dzieci pannę, temu świetlica — ów dom dziecinny — mniej jest potrzebna. Ale, czy dużo jest dzieci szczęśliwych, takich, które mają w domu wszelkie wygody i ułatwienia w pracy, czują i umiejętną opiekę w każdej chwili, towarzystwo odpowiednie do zabawy podczas wypoczynku?

Mamy przedewszystkiem mnóstwo dzieci, których rodzice są biedni. Takie dzieci mieszkają w brudnych i wilgotnych izbach, zimnych i ciemnych, gdzie brak im nieraz stołu i stolika. Piszą na pace, ławce, kłęcząc na ziemi. A jeżeli nawet mają stół, to często potrzebny jest on matce do prasowania, czy innej pracy. Dzieci popychane są przez starszych, drobne i odienstwo drze im książki, przesadza. Dziecko płacze, skrzy się matce. Powstaje hałas. Wreszcie matka, chcąc mieć chwileczkę spokoju w domu, wypędza je na podwórze.

Podwórko ciasne i brudne. Dziecko idzie na ulicę, pomiędzy wozy i samochody. Cóż ono tam robi? Rzuca śmiegiem w przechodniów, uczy się palenia papierosów, słucha nieprzyzwoitych rozmów bezdomnych wyrostków i włóczęgów. Ulica jest dziecinny klubem i akademją.

A potem dziwią się rodzice i mają żal do szkół, że źle wychowuje młodzież.

A te dzieci z lepszych domów? Jak one spędzają czas? Kto nimi się opiekuje? Czy one nam wcale nie zawadzają? Czy nie wdychamy z ulgą, gdy ich nie ma w domu?

Bo taki dzieciak ciągle się kręci, wszędzie go pełno, a najwięcej tam, gdzie nie trzeba. Nastawi on ucha, gdy starsi mówią o rzeczach, które mu wiedzieć zawczasie, wetknie palec do maszyny, popłacze nieci, wywróci garnek z farbą, poszczuje psa na kota, małego braciuszka wywróci z kolebką! Tylko patrz i pilnuj go.

Wówczas pomyśli niejedna matka: „Szkoda, że nie ma u nas takiej „Świetlicy“, jak w dużych miastach! Miłoby chociaż parę godzin spokojnych, a nieby mię to nie kosztowało“.

Cóż jednak dzieje się w takich świetlicach? Jak tam dzieci czas spędzają?

Poznajmy świetlicę bliżej!

Otóż świetlica spełnia bardzo szerokie zadanie. Stara się ona ująć całe pozaszkolne życie dziecka, jego potrzeby i życzenia, jego pracę i rozrywkę.

W takiej świetlicy znajdzie się przedewszystkiem pokój do nauki, to znaczy do odrabiania zadań szkolnych. Następnie jest pokój, gdzie dzieci po nauce czytają książki i pisma dziecięce, oglądają obrazki, rysują i malują. Z następnego pokoju dochodzi nas przez zamknięte drzwi stłumiony gwar: w pokoju tym dzieci bawią się zgodnie i wesoło, grają w różne gry towarzyskie, rozwiązują zagadki.

W dalszych salach całkiem już wesoło i gwaro. Tutaj gromadka dzieci śpiewa chórem ulubione piosenki, tam przy warsztatach kilku chłopców majstruje jakiś samolot, a inni wyrabiają z deseczek ładne ramki. W następnym pokoju, a właściwie dużej sali, najmłodszą gromadką z bałasem i śmiechem bawi się w kota i myszkę. W bocznej sali, zastawionej doniczkami, pudełkami, szklanymi naczyniami, dzieci „bawią się“ w przyrodników. Pielegniają rośliny, rybki, układają w pudełka zebrane na wycieczce kamyczki i muszle, suszą kwiaty i zioła.

Naturalnie, że taka wielka śliczna świetlica jest rzadkością, ale jest naprawdę. W Warszawie od kilku lat istnieją podobne świetlice i powstają wciąż nowe. W miastach mniejszych zakres działalności świetlicy bardziej jest ograniczony. Ale ogólny charakter zawsze jest ten sam. Chodzi bowiem o różnorodność czynności, chodzi o to, żeby połączyć pożyteczne z przyjemnym, żeby dać jak największą swobodę dzieciom w wyborze zajęć i rozrywek. Nie ma tu nakazu ani rozkazu, jest tylko czujny dozór i dyskretne kierownictwo. Wola dziecka, jego indywidualność jest jak najbardziej szanowana, to też dziecko czuje się tu swobodnie i miło, bo jest „w swoim“ domu, jest „u siebie“.

Przy urządzaniu świetlicy największy kłopot sprawia wynalezienie odpowiedniego lokalu. Niekiedy świetlica posiada swój własny odrębny lokal z całkowitem urządzeniem, jak na przykład w Warszawie na Woli przy ul. Ludwiki w gmachu Wawelberga, gdzie przebywa na dwie zmiany czterysta dzieci.

Najczęściej jednak osobnego lokalu świetlica nie ma. Mieści się ona w gmachu szkolnym, odpowiednio przystosowanym. Naturalnie, wymaga to pewnych kosztów i zachodu. Nie mogą dzieci wracać do tych samych klas, wymiecionych tylko i przewietrzonych. Szare codzienne otoczenie szkolne trzeba ożywić i ozdobić. Pomędzy ławkami nie mogą się dzieci bawić. Należy pomyśleć o materjale, który dany dzieckom: pisemka, obrazki,

papier, ołówki, nożyczki, warcaby, szachy, domino, loteryjki, narzędzia do wycinania, pilowania, a nawet nici i igły — to wszystko musi znaleźć się w dostatecznej ilości, umiejętnie dobrane.

Nie jest wielką sztuką zgromadzić tłum dzieci w jakimś lokalu! Sama nauka i książka nie wystarczą. Świetlica musi pociągnąć swem urządzeniem, musi wabić dziecko ku sobie, podsuwać mu materiał do pracy i zabawy, tak, żeby ta praca była zabawą, a zabawa pracą. Pod tym względem życie świetlicy zbiega się z nowoczesnymi metodami pracy szkolnej, która narazie zakuta jest w pewne formy.

Dozór i kierownictwo świetlicy wymaga sił odpowiednich i zamiłowanych. Najbardziej nadają się do tego nauczyciele i nauczycielki o łagodnym, wesołym i przystępnym usposobieniu, które potrafią w sposób dyskretny czuwać nad wszystkim, dawać swe rady i wskazówki, pomagać i zachęcać jednych, mitygować i łagodzić innych. Zająć się zeszytu, odsunąć pochyloną głowę od książki, zaostzyć ołówek, pochwalić robotkę, dać brudasowi kawałek mydła i zaprowadzić do umywalki, uciszyć nadmierne bałas, zanuć z dziećmi piosenkę, rozstrząść jakiś wielki spór o chrapaczkę, dojrzeć wreszcie, by dzieci, opuszczając świetlicę, włożyły wszystko w porządku i wyszły w zaplętych płaszczach — to jest migawkowy krótki obrazek różnorodnych czynności opiekunki lub opiekuna świetlicy.

Liczba osób, zajętych w świetlicy, zależy od lokalu i liczby dzieci. Mniej więcej na każdy pokój winna być jedna osoba. Ponadto świetlica wymaga stałej posługaczki w godzinach swych czynności. W niektórych świetlicach zwraca się uwagę nawet na to, żeby do posługi wzięć taką kobietę, która ma własne dziecko w świetlicy, bo będzie ona łagodniej i życzliwiej dbała o wszystkie dzieci.

Koszty urządzenia i prowadzenia świetlic są różne, zależnie od wymagań i pomysłowości założycieli. W każdym razie są dość poważne i zakładając świetlicę, należy dobrze rozważyć, skąd je uzyskać.

W pierwszym rzędzie wydatki takie pokrywają magistraty i gminy, jeżeli na czele ich stoją ludzie światli, o szerszych poglądach społecznych. Dużą pomoc okazują opieki szkolne i rady rodzicielskie, tam gdzie ktoś potrafi zainteresować sprawą zespół rodziców.

Trafiają się niekiedy ofiarne jednostki, przejęte ideą świetlic, które przychodzą z większą pomocą. Jak na przykład w Warszawie przy ul. Żórawiej Nr. 21 jest bardzo miła, wzorowo prowadzona świetlica, która byt swój i rozwój zawdzięcza w znacznej mierze p. Olszewskiej, właścicielce tegoż domu.

Władze szkolne okazują żywe zainteresowanie dla świetlic, propagują i popierają ich rozwój, ułatwiają nauczycielstwu zwiedzanie wzorowych świetlic i udzielają swej pomocy i porady przy zakładaniu nowych świetlic.

Niewątpliwie sprawa ta, nowa, a przysajmniej mało znana, w krótkim czasie zostanie należycie zrozumiana zarówno przez nauczycielstwo, jak szeroki ogół, a wówczas przekonamy się naocznie o wielkim wpływie świetlic na rozwój naszej młodzieży.

J. Lubicz-Majewska.

Nie żałuj grosza na walkę o trzeźwość narodu!
Ks. Bronisław Markiewicz.

Listopad i styczeń są miesiącami pamiętnymi w dziejach porzbińskich Polski. Styczeń jest miesiącem, w którym wybuchło powstanie r. 1863.

22 stycznia r. 1863 rozpoczął się 15 miesięczny okres walk polsko rosyjskich. Było to zmierzenie zamiarów ponad siły, było to porwanie się małej garstki prawie, że z gołymi rękami na olbrzymi lat bagnatów, karabatów i armat moskiewskich. Organizacja narodowa nie przygotowała dostatecznie społeczeństwa do powstania. Brak było broni, brak było pieniędzy. Słabota, kosa, pałka, dobrze jeszcze, gdy kto miał jakiś pałasz ojcowski lub pojedynkę myśliwską... I rozpoczyna się dziwna wojna w społeczeństwie nowoczesnym: oddziały ścigane po lasach, niepewne ani godziny, otoczone zewsząd zniszczeniem siłami, regularnym i wyćwiczonym wojskiem.

Po wybuchu powstania styczniowego stosunek tak rządu, jak prasy i całej opinii społeczeństwa francuskiego był do nas chłodny, chociaż szumne słowa cesarza Napoleona III. przyczyniły się w dużej mierze do wybuchu powstania. Francja postanowiła powstanie traktować, jako sprawę wewnętrzną państwa rosyjskiego. Podobnie Anglia, choć miała słowa współczucia, jednak wyjaśniała głośno rację, dla których odbudowa Polski sprzeczna jest z interesem Anglii. Austria wprowadziła pozwalającą na formowanie oddziałów pomocniczych, na przemykanie broni, ale tak długo, póki powstanie było silne: potem wolała się nie narażać Rosji i ogłosiła stan wojenny.

Polowanie powstańców więc było oplakaniem górnym — skazane z góry na beznadziejność. Żądanie pomocy, żądanie wsparcia. A jednak potyczka następowała za potyczką, przy braku broni, przy niedoświadczeniu żołnierskim i przewadze sił wrogich.

Nazwiska bohaterów? Bohater Traugutt: sześć miesięcy więziennego żywota, a potem — szubienica...

Mirowski... dwa tygodnie rządów, Langiewicz — śladem dał... Zanim objął rządy, powodziło mu się w walce, odnosił piękne zwycięstwa pod Górą, Suchbaldowem, Jedlią, Szydłowcem... A potem trzeba było przejść na stronę austriacką, gdzie go uwięziono i zwolano dopiero wówczas, gdy wszystko się skończyło.

A oto i nazwiska kobiet, które brały udział w walce: Henryka Pustowójtówna, adiutant Langiewicza, córka Polki i Rosjanina, postanowiła zmyć hańbę ze swego rodu: a hańbą tą było małżeństwo jej matki z oficerem innej włazy. Władze rosyjskie chciały ją koniecznie zruszyć, ale dzielna panna uciekła z monasteru w Rosji do Mołdawii, gdzie u pp. Mirowskich nauczyła się obchodzenia z bronią. Przybywa do Polski, odznacza się dzielnie pod Małogoszczą, pod Grochowiskami, Carobrzą. Walczy u boku Langiewicza, z którym też uchodzi do Galiacji. Gdy się jej nie udało plan uwolnienia Langiewicza; wyjechała do Paryża po upadku zupełnym sprawy.

Prócz tego nazwisko Józefy Kulczyckiej, starszego felczera, przy 10 pułku piechoty, nazwiska Piotrewiczowej, poległej pod Łodzią, Mikulewiczowej, Łuszczewskiej, Joanny Żabrowej, wreszcie porucznika 1-go pułku jazdy Augustowskiej — Barbary Czarnańskiej (która była wogóle jedyną kobietą, służącą w szeregach regularnej armii, a nie partyzantów), jeszcze wojenny kurjer — jako, że niebardzo ufano wówczas poczcie — panna Krukowiecka, córka generała z 1831 roku.

Ściegi Sybiru przykryły bezimiennie wygnane groby, w borach ślad zaginął po rozrzucanych kurhanach.

A potem przyszedł okres reakcji, krytyki, realizmu. A wreszcie narodził się nowy okres: jasny dzień, dzień zmartwychwstania.

Profesor politechniki gdańskiej zabrania Polakom wstępu na wykłady!

Gdańsk. W gdańskiej politechnice na tablicy, na której wywieszona są oficjalne ogłoszenia z aprobatą rektora, jeden z profesorów wywiesił zawiadomienie, w którym wyznaczył godziny wykładów, przyczem zaznaczył, że Polacy na wykłady te nie mają dostępu.

Krok ten jest charakterystyczny dla nastrojów, jakie panują na gdańskiej politechnice. Zauważyć należy, że do uczelni tej uczęszcza 350 studentów Polaków. Oczekuje się od władz polskich energicznych kroków w tej sprawie.

Nowy podatek w postaci funduszu drogowego.

Projekt został przyjęty w komisji głosami posłów B. B.

Warszawa. W środę wieczorem odbyło się kilkugodzinne posiedzenie komisji robót publicznych przy udziale komisji skarbowej. Przedmiotem obrad było przedłożenie rządowe w sprawie funduszu drogowego. W toku dyskusji przedstawiciel Kl. Nar. pos. Osada zwrócił uwagę, że stworzenie takiego funduszu nie jest niczem innym, jak tylko powiększeniem budżetu o nowe 50 milj. zł, które ludność w formie podwyższenia biletów autobusowych i opłat od samochodów zapłaci skarbowi państwa, nie otrzymując wzamian prawie żadnych obniżek podatkowych.

W podobnym duchu wypowiedział się przedstawiciel „Piasta”. Bardzo krytyczne przemówienie wygłosił również pos. Krzyżanowski (BB), który uważał, że ustawa jest zamaskowanym powiększeniem budżetu. I sprzeczna jest z głoszoną przez ministrów zasadą podatków, ale uważał ustawę za zło konieczne.

W rezultacie przyjęto głosami BB. projekt ustawy w drugim i trzecim czytaniu.

Nuncjusz papieski opuścił Kowno.

Kowno. Wielką sensację wywołał tu nagły wyjazd Nuncjusza papieskiego Bartolomego, który opuścił Kowno, udając się przez Rygę i Berlin do Rzymu.

Nuncjusz Bartolomej wystosował pismo do premiera litewskiego Tubellisa, zawiadamiające go, że w Rzymie ma zamiar pozostać tylko krótki czas. Przed odjazdem Nuncjusz papieski pozostał w swoim samochodzie, nie korzystając zupełnie z gestu władz litewskich, które stawily do jego dyspozycji apartamenty salonowe na dworcu kowieńskim.

Z postępowania Nuncjusza, który w przeddzień swego wyjazdu rozstał karty wizytowe wszystkim akredytowanym w Kownie członkom korpusu dyplomatycznego oraz z faktu, że nuncjusz wyjechał z wielką ilością bagażu, przypuszcza się, że nie powróci on już na swe dotychczasowe stanowisko.

Znaczki pocztowe z podobizną Pułaskiego.

Zarząd Zw. Narodowego Polskiego uchwalił zakupić za cenę 5000 dolarów znaczki pocztowe z podobizną gen. Kazimierza Pułaskiego. Znaczki te, które ukazały się w sprzedaży dnia 16 stycznia, mają w rysunku obok flagi amerykańskiej, również flagę polską.